

f. Bu toplantıda Merkez Komitesi'ne üye seçilenlerden (Baytar) Affan Hikmet 1964'te Bakû'da vefat etmiştir. 30 yılın Kasım-Aralık Yasadışı Yeni Çağ dergisinin sayısında yayımlanan, Azerî ağzıyla yazılmış "TKP Millî Azadlık Savaşı Devrinde" başlıklı yazısında şunları anlatıyor: (s. 656 vd.)

"TKP'nin ikinci kongresi Ağustos ayının 15'inde akşam saat sekizde gizli olarak açıldı. Kongreye rey hakkıyla 28 delegé iştirak ediyordu. Kongrede teşkilâtın üçte ikisi temsil ediliyordu. İstanbul ve Şark vilâyetlerindeki komünist teşkilâtlarının delegeleri Ankara'ya bırakılmamışlardı.

Kongrenin toplantıları geceleri oluyordu. Kongreye beş gece devam edildi. Birinci toplantıda kongre Salih Hacıoğlu yoldaşın kısa bir nutkuyla açıldı. Mandat komisyonunun lâyihası dinlenildi. Ruzname kabul olundu. Kongreyi Komintern İcraiye Komitesi namına yoldaş Jak Sadul, Rusya Komünist / Bolşevik Partisi Merkezî Komitesi namına yoldaş Zorin tebrik ettiler. İkinci toplantı, Merkezî Heyetin faaliyeti hakkında yoldaş Salih Hacıoğlu'nun lâyihasını dinledi. Dahilî vaziyet, toprak meselesi, işçi birlikleri teşkili meselesi hakkında partinin taktikası müzakere edilip kararlar çıkarıldı. Üçüncü toplantı teşkilât meselelerine hasredilmişti. Parti nizamnamesi ve programı görüşülüp kabul edildi. Kongre Mustafa Kemal eğer reaksiyoner reformistlere karşı mücadeleye devam ederse ona yardım edeceğini vaad etti.

Kongre Ankara hükümeti içinde reaksiyoner unsurların baş kaldırdığını ve millî kurtuluşa ihanet temayülünü göstererek işçi ve köylü sınıflarını bununla kat'i mübarezeyeye çağırdı. Bu temayülü vaktinde ifşa ederek onun maskesini düşürmesini Merkezî Komiteye teklif etti.

İşçi meselesinde: İşçilerin hayat mücadelelerinde haklı olduğunu, bu hususta onların menfaatini müdafaa edeceğini bildirdi. İşçi birliklerinin amele ve hükümet memurları arasında teşkil edilmesi lâzım olduğunu ve bunun partinin esas işi olduğunu tasdik etti.

Köylü meselesinde: Ziraat ve toprak işleri hakkında program hazırladı. Vergi meselesinde bilhassa âşâr vergisinin lâğvıyla ıslahat yapılması lazım olduğunu kabul etti.

Kongre, köylü arasında teşekkül eden siyasî grupları bir araya toplayarak KP'nin önderliği altında köylü partisinin teşkili lüzumunu bir daha kaydetti. Basın meselesi hakkında kongre, bir işçi gazetesi projesi hazırladı. Ve bu projenin gerek merkezde ve gerek mahalli teşkilâtlarda parti basını için mecburi bir örnek olmasını kabul etti. İşçi ve köylü harekâtına ve teşkilât meselelerine ait süratle broşürlerin basılıp yayımlanması lâzım geldiğini hususi olarak kaydetti.

Kongre gençler arasında partinin işlemesine dair umumî bir plân hazırladı. Mahalli teşkilâtlara partinin burjuva unsurlardan temizlenmesi için talimat verdi.

Kongrenin bütün toplantıları sınıfî şiarlar altında olmuştur. Son toplantıda TKP'nin Merkezî Komitesine şu yoldaşlar seçildi: Salih Hacıoğlu, Nâzım, Ahmet Hilmi, Affan Hikmet, Edip, Mehmet Ali, Ata Çelebi, Behram Lütfi, Ruşen Eşref vs. olmak üzere 13 âzâ ve onlara üç namzet [yedek].

(Ben Yeni Çağ'ın söz konusu sayısını görmedim. Elimdeki, Affan Hikmet'in redaksiyondan geçmemiş, imzalı müsvettesinden yararlanıyorum.)